



Natuur en milieu: uitgeholde toetsstenen

Lutra lutra

Nog maar enkele maanden geleden werd door de heer Pieters van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer & Visserij de lokatie voor het op te richten 'Otterstation Nederland' bekendgemaakt. Na wikken en wegen was de keus op Leeuwarden gevallen, waarbij als een van de belangrijkste pluspunten de goede aansluiting op het Openbaar Vervoer genoemd werd. Leeuwarden dus.

Kortgeleden mochten wij via het Journaal vernemen dat de vuilverbrandingsinstallatie in die zelfde gemeente gesloten is. De dioxinewaarden die het Rijks Instituut voor Volksgezondheid en Milieuhygiëne heeft gemeten, overschreden de norm met een factor 1.000.

Nu zal men zich afvragen wat het een met het ander te maken heeft. Het Otterstation – een door de overheid in haar otterbeschermingsplan met open armen ontvangen en structureel gesubsidieerd particulier initiatief – stelt zich ten doel Otters in een periode van enkele tientallen jaren te fokken en te herintroduceren in het Friese onder het motto: 'Nederland - Otterland'. De ambassadeur van het zoetwatermilieu zal zo in ere worden hersteld. Een niet geringe opgave, later hierover meer.

Is het de ironie van het lot of louter toeval dat het in aanbouw zijnde Otterstation zo dicht tegen de verbrandingspijp is aangekropen? Verbrandingsrestanten, waarbij de sterk kankerverwekkende dioxines als de meest giftige mogen worden aangemerkt, regenen de natuurgebieden in. Het onderzoek van het zelfde Otterstation nog maar twee jaar geleden wees uit dat deze instroom van gif reeds een voldoende verklaring voor het uitsterven van de

Otter vormt. Definitief bericht van dit uitsterven werd in januari 1989 bekend gemaakt door de Vereniging Das & Boom, dit mede op basis van intensief veldonderzoek. Ook al meende het Staatsbosbeheer, ook ministerie van Landbouw, Natuurbeheer & Visserij, het bericht direct tegen te moeten spreken, momenteel is er geen otterdeskundige in het land die het in zijn hoofd haalt het uitsterven van de Otter te ontkennen. In de speciale Vroege Vogels-uitzending van de VARA – de omroep die dit jaar speciaal campagne voert voor het Otterstation, meende de hoge natuurbeheerambtenaar Pieters dit nog te moeten betwijfelen, zij het voorzichtig. De Jongh, directeur van het Otterstation i.o., was evenwel duidelijk genoeg. Hoe dan ook, men ziet dat met het uitsterven van de Otter de postume nazorg tot in de puntjes is geregeld. Zou het allemaal ook werkelijk wat uitmaken?

Leeuwarden moet voor de Otter in de jaren voordat hij uitstierf een pikzwarte plek op de kaart zijn geweest. De gifstoffen – via de regen, maar ook 'droog' aangevoerd – werden onder andere uit een dergelijke verbrandingsinstallatie als bij Leeuwarden aangevoerd, hoopten zich op in kikker, Paling en al het andere voedsel dat de Otter in

ons land tot zich nam. Tientallen jaren strooiden de verbrandingsovens in ons land hun gif uit over het land en niemand die er iets aan deed. Het gif deed zijn vernietigende werk, de Otter nuttigde namelijk dagelijks een portie vis, waarin de slecht afbreekbare gifstoffen waren opgehoopt. De door zijn verscholen leefwijze gekenmerkte Otter zal men in de duizenden petgaten, de honderden stroompjes, loopjes en poelen sinds 1989 vergeefs zoeken.

Hoe kenmerkend is het beleid van de overheid in de kwestie van de microverontreinigingen, waaronder de dioxinen, niet geweest? Dit is nu al de derde installatie die wordt gesloten, men zal de melk uit de omgeving aan een onderzoek onderwerpen en de gevaren inschatten voor de mens bij consumptie ervan. De medewerkers van het Otterstation blijven tegelijkertijd enthousiast met overheidssteun werken aan het fokken van Otters. De natuurbeherende overheid blijkt telkens maar niet in staat een werkelijke verbetering aan te brengen in de situatie van de microverontreinigingen. Het gevolg is dat zij toevlucht neemt tot lapmiddelen. Zij geeft geen garanties en vraagt ook geen garanties hiervoor aan anderen. Zo is haar beleid evenmin gericht op het bestrijden van

de oorzaken aan de bron en voorts mist iedere effectiviteit en geloofwaardigheid. Het otterbeleid vormt hiervan een treffende illustratie.

De visotter is als slachtoffer van de langzame picogramswijze vergiftiging van het milieu voorgedaan, het wachten is op het uitsterven van de volgende soort. Het meest zorgwekkend bij dit alles is dat dit proces zich niet heeft voltrokken als een plotselinge rampspoed, maar dat men de situatie heeft laten uitgroeien tot een ramp. De eis die elke inwoner van ons land dan ook mag en zelfs moet stellen voor zichzelf, zijn nageslacht en de natuur is een kwalitatief verantwoord milieu- en natuurbeleid, dat wil zeggen een lange-termijnbeleid met behoud van alle natuurlijke levensvormen waarmee wij ons land delen. Dat is nodig, want effectief gesproken staat het

natuurbeleid nog steeds los van het milieubeleid en begint men telkens aan de verkeerde kant van het probleem.

Maar dit is niet het enige dat men de betrokken overheden kan verwijten. Zij verstaan namelijk de kunst constant uit de maat te lopen met de feitelijke gebeurtenissen. Het Otterstation is slechts een van de tragikomische voorbeelden. Zij nemen ook nu, na tientallen jaren milieubevuiling de haar toegeworpen schop niet ter hand. Elke plant en elk dier in ons land heeft immers nog steeds geen enkele garantie op voortbestaan. Daar heeft geen nieuwjaarsrede wat aan veranderd. Zo zullen de gefokte Otters te zijner tijd toch weer tussen PCB's en dioxinen worden teruggezet, net als de Zeehonden nu. Geen wet die ons mensen er toe verplicht leefgebieden te respecteren en te

herstellen. Ook de nieuwe Flora- en Faunawet zal dit niet vermogen te realiseren. Geen structuurschema of plus-, danwel extra-plan heeft nog werkelijk in kunnen haken op de offerbereidheid van het publiek. Nee, integendeel de goodwill wordt langzamerhand opgesoupeerd door producenten die hun zogenaamd milieuvriendelijke produkt ter consumptie aanprijzen. Het 'milieu' en de 'natuur' zijn aldus als toetsstenen en waarden steeds meer aan uitholling onderhevig.

Er is nog een grondwetsartikel dat ons een leefmilieu garandeert: het 21ste, er is echter nog geen enkele wet die ons beschermt tegen onverteerbaar gif, dat op tal van wijzen vrijelijk wordt losgelaten op dat leefmilieu. Zou zelfs deze grondwet een lege dop zijn?

Wereld Natuur Fonds staat niet achter doden van stropers

In de periode februari 1987 tot april 1989 heeft het Wereld Natuur Fonds gelden beschikbaar gesteld voor het huren van een helikopter in Zimbabwe, die gebruikt werd voor het transport van parkwachters en goederen. De parkwachters konden snel naar plaatsen in de nationale parken worden gevlogen die moeilijk of niet bereikbaar waren. Vandaaruit gingen zij dan op patrouille op zoek naar mogelijke stropers. Het contract met de verhuurder van de helikopter stimuleerde dat er absoluut niet mocht worden geschoten vanuit de heli en dat de parkwachters niet met geladen wapens aan boord mochten. De piloten kregen opdracht hier nauwlettend op toe te zien. Bovendien waren de burgerluchtvaartreglementen ook van toepassing op de helikopter en de autoriteiten eisten

nauw toezicht op onbewapende vluchten.

Tijdens de zoekacties naar stropers werden in het najaar van 1987 drie parkwachters beschoten: één werd gedood, één zwaargewond en verlamd voor het leven en één lichtgewond. Dit incident was aanleiding voor President Mugabe om toestemming te geven stropers te doden, iets wat daarvoor niet het geval was. Het Wereld Natuur Fonds betreurt dit besluit, want het staat niet achter het doden van mensen.

President Mugabe kwam tot deze beslissing onder druk der omstandigheden. Hij noemde de stropers criminelen die hij niet zou toestaan zijn nationale parken te vernietigen en zeker niet zijn parkwachters te doden. De parkwachters die, vergeleken met de moderne automatische wapens van de stropers, onvoldoende bewapening hadden, kregen moderne geweren. Voordien be-

zaten parkwachters in Afrika veelal Enfield geweren uit de Tweede Wereldoorlog zonder munitie!

Door soortgelijke botsingen tussen parkwachters en stropers in Kenia heeft president Moi daar in 1989 een zelfde beslissing moeten nemen. Niet vergeten dient te worden dat in beide landen het toerisme een essentiële bron van buitenlandse deviezen is. Het verdwijnen van Neushoorns en Olifanten en de onveiligheid in de nationale parken zullen op de toeristenstroom invloed hebben, als niet door de regeringen drastisch wordt ingegrepen.

Intussen is met name door het algehele verbod op de handel in ivoor van Olifanten en de hoorn van de Neushoorn de stroperij sterk teruggelopen. Het contract met de helikoptermaatschappij liep af in april 1989 en werd niet verlengd.